

Bruselis, 2021 03 25
COM(2021) 141 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

DĖL EKOLOGINĖS GAMYBOS PLĖTROS VEIKSMŲ PLANO

{SWD(2021) 65 final}

ĮVADAS IR APLINKYBĖS

Vienas iš svarbiausių Komisijos politikos darbotvarkės punktų yra Europos žaliasis kursas. Jo pagrindinis tikslas – iki 2050 m. sukurti tvarią, poveikį klimatui neutralizuojančią Europą, kuri trauktų investicijas ir skatintų ekonomikos augimą¹.

Žaliojo kurso dokumente pabrėžiama, kad nepaprastai svarbu valdyti perėjimą prie tvaresnės maisto sistemos, visų pirma stiprinti ūkininkų pastangas kovoti su klimato kaita, saugoti aplinką ir išsaugoti biologinę įvairovę. Siekiant šių tikslų esminis vaidmuo tenka ūkininkų bendruomenei. Ūkininkai pirmieji susiduria su klimato kaitos ir biologinės įvairovės nykimo padariniais; netvarūs ūkininkavimo metodai yra vienas stipriausių biologinės įvairovės nykimo veiksnių. Ekologiškai ūkininkaujantys asmenys yra ateities tvaraus žemės ūkio pradininkai. Jie atveria kelius į žalesnį ūkininkavimą ir pirmieji imasi naujoviškų aplinkai nekenksmingų gamybos metodų, kurie atitinka

žiedinės ekonomikos principus ir didina gyvūnų gerovę. Ekologinis logotipas liudija ūkininkų įsipareigojimus laikytis šių aukštų gamybos standartų, o vartotojai gali būti tikri, kad produktas pagamintas laikantis labai konkrečių ir griežtų tvarumo taisyklių. Dar svarbiau tai, kad ekologiškai ūkininkaujant mūsų laukuose didėja gamtos įtaka, todėl ūkininkai tampa atsparesni ekonominiams pokyčiams, taip pat ir permainingoms, su kuriomis jie susiduria dėl vis didėjančio gamtos ir klimato nepastovumo.

Todėl 2030 m. biologinės įvairovės strategijoje² ir strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“³ (taip pat ir būsimame nulinės vandens, oro ir dirvožemio taršos veiksmų plane) išdėstyti konkretūs veiksmai, apimantys visą grandinę nuo maisto gamybos iki vartojimo, įskaitant tarptautinį bendradarbiavimą tvarių maisto sistemų srityje. Šių strategijų tikslas – suderinti maisto gamybą su aplinkos apsauga kartu skatinant investicijas ir tvarią gamybą. Šį tikslą Komisija stengsis kelti darnaus vystymosi tikslų kontekste. Be to, strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“ paskelbta apie šių metų ES iniciatyvą dėl anglies dioksido kiekį dirvožemyje didinančio ūkininkavimo, kurioje numatoma laikantis klimato pakto atlyginti ūkininkams už patikrintas ekosistemų atkūrimo, išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo ir anglies dioksido sekvestracijos paslaugas.

Pastaruoju metu precedento neturinčiu iššūkiu Europos Sąjungai tapo COVID-19 pandemija. Ji daro didelį poveikį ekonomikai, žmonių sveikatai ir maisto sistemoms. Reaguodama į iššūkį ES priėmė ekonomikos gaivinimo planą, kurio pamatas yra priemonė „Next Generation EU“ ir nauja daugiametė finansinė programa. „Next

PAGRINDINIAI

SKAIČIAI. Per pastaruosius 10 metų ekologiškai dirbamų plotų padaugėjo beveik 66 proc. – nuo 8,3 mln. hektarų 2009 m. iki 13,8 mln. hektarų 2019 m. Šiuo metu jie sudaro 8,5 proc. visos ES naudojamo žemės ūkio paskirties ploto. Panašiai kaip plotai, gerokai išaugo ir mažmeninė prekyba. Per pastaruosius 10 metų jos vertė padvigubėjo – nuo maždaug 18 mlrd. EUR 2010 m. iki daugiau kaip 41 mlrd. EUR 2019 m.

¹ Pasiūlyme dėl teisėkūros procedūra priimamo akto COM(2018) 392 *final* – 2018/0216 (COD) ir būsimoje bendroje žemės ūkio politikoje (BŽŪP) taip pat pabrėžiamas teigiamas ekologinio ūkininkavimo vaidmuo ir numatoma jį remti įvairiais mechanizmais.

² COM(2020) 380 *final*.

³ COM(2020) 381 *final*

Generation EU“ lėšos galėtų būti naudojamos paramai ekologinio sektoriaus investicijoms, jeigu šios atitinka svarbias sąlygas ir tikslus. Europos atsigavimas po COVID-19 krizės suteikia ankstyvą galimybę įveikinti Žaliąjį kursą suformuojant plačią tvarios gamybos ir tvaraus vartojimo modelių platformą, be kita ko, žemės ūkio ir akvakultūros srityje.

Siekiant Europos ekonomikos atsigavimo, kuris turėtų būti žalias ir skaitmeninis, ekologiniam ūkininkavimui tenka labai svarbus vaidmuo, nes jis į kaimą pritraukia pajamų. Jo tiekimo grandinės paprastai trumpesnės, o smulkieji ūkininkai įgyja galimybių, kurios išplėstos naujomis nuostatomis, įtrauktomis į Reglamentą (ES) 2018/848 dėl ekologinės gamybos⁴. Šiuo reglamentu siekiama modernizuoti sektorių ir suderinti taisykles ir taip sukurti stabilią reguliavimo sistemą.

Plačiai sutariama, kad ekologinė gamyba ir vartojimas atlieka labai svarbią funkciją. Strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“ ir Biologinės įvairovės strategijoje Komisija apibrėžė tikslą – iki 2030 m. ekologiškai ūkininkauti ne mažiau kaip 25 proc. ES žemės ūkio paskirties žemės ir gerokai išplėsti ekologinę akvakultūrą. 2020 m. sausio 15 d. rezoliucijoje dėl Europos žaliojo kurso Europos Parlamentas pabrėžė, kad žemės ūkis gali padėti ES sumažinti jos išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, tuo tikslu taikant tvarią praktiką, pavyzdžiui, ekologinį ūkininkavimą⁵. 2020 m. spalio 19 d. išvadose dėl strategijos „Nuo ūkio iki stalo“⁶ Taryba pabrėžė ekologiškų produktų vaidmenį tvarioje maisto sistemoje. Be to, visoje ES žmonės pritaria tvariam ūkininkavimui ir tvariai maisto gamybai, o visuomenės informuotumas apie ES ekologinį logotipą gerokai padidėjo, kaip patvirtina specialioji „Eurobarometro“ ataskaita Nr. 504⁷.

Todėl Komisija skelbia šį ekologinio ūkininkavimo veiksmų planą. Jis grindžiamas 2014–2020 m. veiksmų planu, kuriuo jau reaguota į kai kurias problemas, nustatytas ES ekologinės gamybos politikos peržiūros dokumente, po kurio priimtas Reglamentas (ES) 2018/848 dėl ekologinės gamybos. Iki galo įgyvendinti visi aštuoniolika 2014–2020 m. laikotarpio veiksmų. Pagrindiniai atlikti ne reguliuojamojo pobūdžio darbai: TRACES sistemoje įdiegtas elektroninis patikrinimo sertifikatas (E-CoI) – jis pagerino ekologiškų produktų atsekamumą (ir kartu padėjo išsaugoti nepakeistas ekologines produktų savybes) ir informavimą apie ekologiškų produktų importą į ES; ekologiškų produktų moksliniams tyrimams ir inovacijoms skirtas specialus finansavimas pagal ES mokslinių tyrimų ir inovacijų bendrąsias programas; ekologiški produktai tapo žaliųjų viešųjų pirkimų objektu.

Naujajame veiksmų plane (2021–2027 m.) taip pat atsižvelgta į 2020 m. rugsėjo–lapkričio mėn. surengtų viešų konsultacijų rezultatus, kurie patvirtino, kad tiek

⁴ 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/848 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklavimo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 834/2007.

⁵ 2020 m. sausio 15 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Europos žaliojo kurso: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0005_LT.html.

⁶ Tarybos išvados dėl strategijos „Nuo ūkio iki stalo“: <https://www.consilium.europa.eu/media/46419/st12099-en20.pdf>.

⁷ Šioje specialiojoje „Eurobarometro“ ataskaitoje 56 proc. apklaustųjų teigė žiną ekologinės gamybos logotipą.

suinteresuotieji subjektai, tiek platesnė visuomenė tvirtai remia veiksmų planą ir siūlomus jo veiksmus.

Dabartinės prognozės rodo, kad per šį dešimtmetį ekologinis sektorius sparčiai augs. Net jei toliau veiktume taip, kaip iki šiol, žemės ūkio paskirties žemės, kurioje ūkininkaujama ekologiškai, dalis, remiantis kai kuriais šaltiniais, turėtų iki 2030 m. pasiekti 15–18 proc.⁸ 25 proc. tikslas reiškia gerokai didesnę mūsų užmojų. Šiuo veiksmų planu siekiama paraginti ūkininkus imtis ekologinio ūkininkavimo, kad atsirastų paskata gerokai padidinti ekologinio ūkininkavimo dalį ES ir ekologiškų maisto produktų prieinamumą, siekiant pašalinti atotrūkį tarp pagal savieigos scenarijų numatomo augimo kreivės ir papildomų pastangų, būtinų norint iki 2030 m. pasiekti 25 proc. tikslą.

SVARBIAUSI PRANAŠUMAI. Žemė, kurioje ūkininkaujama ekologiškai, pasižymi maždaug 30 proc. didesne biologine įvairove nei žemė, kurioje ūkininkaujama tradiciškai. Ekologinis ūkininkavimas antai naudingas apdulkintojams. Ekologiškai ūkininkaujantiems asmenims leidžiama naudoti tik ribotą cheminių pesticidų asortimentą, o naudoti sintetinių trąšų visai negalima. Be to, draudžiama naudoti GMO ir jonizuojančiąją spinduliuotę, o antibiotikų naudojimas griežtai ribojamas.

Europos piliečiai stiprinasi saugiais aukščiausios kokybės maisto produktais. Tačiau dešimtmečius maistui tenkanti namų ūkių išlaidų dalis mažėjo, o pingant maistui ūkininkų pajamos nustojo augti. Ekologinis ūkininkavimas brangesnis, nes tokie ūkininkai dirba ekstensyviau ir naudoja natūralius procesus ir medžiagas, o ne sintetinius produktus, tačiau derliaus sulaukia mažesnio. Tačiau pajamos ekologiškai ūkininkaujant dažnai būna geresnės, nes ekologiški produktai paprastai

parduodami brangiau nei tradiciniai, o vartotojai vertina ekologinio ūkininkavimo naudą aplinkai.

Ekologiškas maistas taps prieinamas didesniai skaičiui Europos piliečių: viešieji pirkimai sudaro sąlygas ekologiškus produktus įtraukti į mokyklų ir organizacijų valgiaraščius, apgyvendinimo ir maitinimo sektorius jų siūlo pasinaudodamas paskatomis ir vizualinėmis priemonėmis, prekybos centrai vykdo ekologiškų produktų reklamines kampanijas, jų vis daugiau naudojama kasdienei maisto ruošai. Taip pat reikia spręsti ekologiškų maisto produktų prieinamumo ir įperkamumo problemą, kad mažas pajamas gaunančios šeimos turėtų daugiau galimybių jų įsigyti. Veiksmų planu taip pat siekiama padėti ūkininkams pereiti prie ekologinės gamybos, t. y. plėsti švietimo ir mokymo galimybes, remti ekologiškų produktų rinką ir kartu nustatyti tinkamas paskatas.

Ekologinis ūkininkavimas turėtų tapti sektiniu modeliu. Tai ne vienintelė tvaraus ūkininkavimo sistema, bet šiuo metu, kol bus visiškai įdiegtas anglies dioksido kiekį dirvožemyje didinantis ūkininkavimas, ji yra vienintelė, kuri pripažinta taikant patikimą sertifikavimo metodą. Todėl ji turėtų tapti pavyzdžiu pereinant prie tvaresnių ūkininkavimo metodų, geresnio atsinaujinančiųjų išteklių naudojimo, aukštesnių gyvūnų gerovės standartų ir siekiant didesnių pajamų ūkininkams. Ekologinis ūkininkavimas taip pat gali įvairiškai padidinti socialinį tvarumą ir prisidėti prie kaimo vietovių plėtros pagal rengiamą ilgalaikę kaimo vietovių ir pakrančių rajonų plėtros viziją. Jis gali suteikti

⁸ Eurostatas ir „HIS Markit“.

galimybių jauniems ūkininkams ir padėti vienodinti moterų ir vyrų galimybes ir pajamas šiame sektoriuje⁹. Tyrimai¹⁰ rodo, kad, palyginti su tradiciniu sektoriumi, ekologinis ūkininkavimas verslioms ūkininkėms atveria platesnius vartus į rinką. Ekologinis ūkininkavimas turi įkvėpti tradicinius ūkininkus ir tapti pavyzdžiu.

2020 m. gruodžio mėn. Komisija paskelbė rekomendacijas¹¹ valstybėms narėms dėl jų būsimų BŽŪP strateginių planų. Šiose rekomendacijose kalbama apie Europos žemės ūkio ir kaimo vietovių ekonominius, aplinkos ir socialinius iššūkius daugiausia dėmesio skiriant Europos žaliojo kurso tikslams, įskaitant tikslą iki 2030 m. ekologiškai ūkininkauti 25 proc. žemės ūkio paskirties žemės. Todėl valstybės narės raginamos savo BŽŪP strateginiuose planuose nustatyti šių Žaliojo kurso tikslų nacionalines vertes. Valstybės narės turėtų stengtis didinti plotą, kuriame ūkininkaujama ekologiškai, – pagal Europos vidurkius ir tendencijas nustatyti tikslinius nuošimčius arba skatinti teigiamas tendencijas. Valstybių narių bus paprašyta rengiant BŽŪP nacionalinius strateginius planus atsižvelgti į minėtas rekomendacijas.

Kadangi ekologinės gamybos ir vartojimo mastas valstybėse narėse labai skiriasi (žemės ūkio paskirties žemės, kurioje ūkininkaujama ekologiškai, dalis svyruoja nuo 0,5 proc. iki daugiau kaip 25 proc.), labai svarbu, kad kiekviena valstybė narė kuo greičiau parengtų **savo nacionalinę ekologinio ūkininkavimo strategiją, remdamasi išsamia sektoriaus analize, ir nustatytų susijusius veiksmus, paskatas, aiškius terminus ir nacionalinius uždavinius**. Visos valstybės narės turėtų paaiškinti, kaip ketina prisidėti prie visos ES tikslo – nustatyti ploto dalies, kurioje iki 2030 m. bus ūkininkaujama ekologiškai, nacionalinę vertę, atsižvelgdamos į savo pradinę padėtį, kuri skiriasi nuo kitų. Siekdamas užtikrinti nacionalinių ekologinės gamybos veiksmų planų sėkmę, valstybės narės turėtų stiprinti atitinkamus jų įgyvendinimo pajėgumus. Komisija stebės, kaip valstybėms narėms sekasi siekti nacionalinių tikslų. Tai Komisijai ir valstybėms narėms suteiks galimybę aptarti siūlomų veiksmų įgyvendinimą ir parengti rekomendacijas dėl atitinkamų būtinų pakeitimų.

Kalbant apie **akvakultūrą**, naujosios ES akvakultūros darnaus vystymo strateginės gairės, kurias Komisija turi priimti 2021 m. pavasarį, skatins plėtoti ekologinę akvakultūrą. Be to, Komisija ragina ES valstybes nares peržiūrėti daugiamečių nacionalinių akvakultūros strateginių planų tikslus papildyti tikslu plėtoti ekologinę akvakultūrą. Be to, Komisijos tarnybų darbiniam dokumente dėl jūrų baseinų perspektyvos, kuriuo bus vadovaujama programuojant Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondą (EJRŽF), nurodyta¹², kad EJRŽF (būsimo Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo, arba EJRŽAF) lėšomis turėtų būti skatinami tvarūs akvakultūros metodai, pavyzdžiui, ekologinė gamyba.

⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/page/LFST_R_ERGAU__custom_443889 ir https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/page/ILC_DI17__custom_416294

¹⁰ Moterims žemės ūkyje pagal bendrą žemės ūkio politiką skiriamo finansavimo vaidmuo: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536466/IPOL_STU\(2015\)536466_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536466/IPOL_STU(2015)536466_EN.pdf).

¹¹ COM(2020) 846 *final*.

¹² Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Regioninių jūrų baseinų analizės. Regioniniai iššūkiai siekiant bendros žuvininkystės politikos tikslų. Jūros baseino perspektyva kaip EJRŽF programavimo gairės“ (SWD(2020) 206 *final*).

Veiksmų planas suskirstytas pagal tris kryptis, pasirinktas pagal maisto tiekimo grandinės struktūrą (gamintojus, perdirbėjus, mažmenininkus ir vartotojus). Siekiant remti teigiamus ekologinio sektoriaus pokyčius ir išlaikyti ekologiškų produktų rinką subalansuotą ir pelningą, labai svarbu didinti bendrą ekologiškų produktų paklausą. Siekiant skatinti ūkininkus imtis ekologinės gamybos, būtina vartoti daugiau ekologiškų produktų (1 kryptis). Tam, kad iki 2030 m. būtų pasiektas tikslas ekologiškai ūkininkauti 25 proc. naudojamo žemės ūkio paskirties ploto ir gerokai padidinti ekologinės akvakultūros apimtis, papildomų paskatų reikia ir gamintojams (2 kryptis). Galiausiai turi toliau didėti ekologinio sektoriaus indėlis sprendžiant tvarumo ir aplinkosaugos uždavinius (3 kryptis). Šiuo veiksmų planu ne tik tęsiami kai kurie sėkmingi ligšioliniai veiksmai, bet ir pradama daug naujų veiksmų ir telkiami įvairūs finansavimo šaltiniai.

Komisija ketina padidinti **mokslinių tyrimų ir inovacijų** dalį ir ne mažiau kaip 30 proc. biudžeto skirs mokslinių tyrimų ir inovacijų veiksmams žemės ūkio, miškininkystės ir kaimo vietovių srityse¹³ pagal specialias arba su ekologiniu sektoriumi susijusias temas. Mokslinių tyrimų objektu turi būti, be kita ko, ūkininkų ir vartotojų elgsenos pokyčiai, pasėlių derlingumo didinimas, genetinė biologinė įvairovė ir kontroversiškų produktų alternatyvos. Šiame kontekste Komisija intensyvins nacionalinių ekologiškų maisto produktų mokslinių tyrimų ir inovacijų programų koordinavimą ir suteiks naujų galimybių, įgyvendindama siūlomą programos „Europos horizontas“ geros dirvožemio būklės ir maisto srities misiją ir pasitelkdama partnerystės organizacijas, visų pirma tas, kurios dirba agroekologijos ir maisto sistemų srityse. Mokslinių tyrimų ir inovacijų rezultatų sklaida bus remiama pasitelkus Europos inovacijų partnerystę AGRI ir žemės ūkio žinių ir inovacijų sistemą (ŽŪŽIS, angl. AKIS) siekiant skatinti bendrą ekologinės gamybos didinimą visose valstybėse narėse.

Visos ES institucijos, valstybės narės ir suinteresuotieji subjektai turi visapusiškai prisidėti rengiant priemones, kurių reikia norint pasiekti pagrindinį veiksmų plano tikslą: pakloti tvirtą pagrindą sektoriaus ateičiai.

1 KRYPTIS. EKOLOGIŠKAS MAISTAS IR PRODUKTAI VISIEMS: PAKLAUSOS SKATINIMAS IR VARTOTOJŲ PASITIKĖJIMO UŽTIKRINIMAS

PAGRINDINIAI SKAIČIAI

Nors kiekvienas europietis ekologiškiems produktams per metus vidutiniškai išleidžia apie 84 EUR¹⁴, metinė ekologiškiems produktams išleidžiama gyventojų suma valstybėse narėse labai skiriasi: nuo 344 EUR iki 1 EUR. Tai lemia ne tik perkamosios galios skirtumai, bet ir tai, kad tam tikruose regionuose rinka dar tik pradeda formuotis, daugelyje sričių trūksta tinkamų tiekimo grandinių, o vartotojai nepakankamai informuojami apie ekologinės gamybos logotipą ir naudą. Nors ekologinė akvakultūros produktų gamyba yra palyginti naujas sektorius, jos augimo potencialas yra didelis.

¹³ Konkrečiau, 30 proc. biudžeto per artimiausius kvietimus teikti paraiškas pagal programos „Europos horizontas“ 6 veiksmų grupės 3 intervencijos sritį „Žemės ūkis, miškininkystė ir kaimo vietovės“.

¹⁴ „Fibl - the World of organic agriculture 2020“.

Jei nedidės ekologiškų produktų paklausa, plotų, kuriuose ūkininkaujama ekologiškai, daugės ne taip sparčiai, kaip norisi. Nors šis veiksmų planas yra visapusiškas, jame visų pirma pabrėžiama traukos galia ir siekiama padidinti ekologiškų maisto produktų vartojimą visoje ES. ES piliečiai vis labiau vertina maistą, kuris duoda visuomenei duoda ir kitos naudos, pvz., ekologiškus produktus, geografinę nuoroda pažymėtus produktus, vietines maisto gamybos sistemas, kuriose išskiriama mažiau anglies dioksido, ir novatoriškus mažataršės maisto gamybos sprendimus¹⁵.

Pagal šią kryptį siūlomomis priemonėmis siekiama skatinti ekologiškų produktų paklausą didinant informuotumą apie jų naudą ir vartotojų pasitikėjimą ekologiniu logotipu. Ekologiškų produktų vartojimą valstybės narės gali skatinti ir pačios. Kai kurios priemonės yra valstybių narių lygmens. Pavyzdžiui, valstybės narės gali sumažinti ekologiškiems vaisiams ir daržovėms taikomus PVM tarifus. Ekologiško maisto vartojimo propagavimas paskatins ūkininkus pereiti prie ekologinės gamybos, o tai didins ir įvairins pasiūlą, kad būtų tenkinama ši auganti vartotojų paklausa.

1.1. Ekologinio ūkininkavimo ir ES logotipo populiarinimas

Nors iš Europos kokybės logotipų ES ekologinės gamybos logotipas yra atpažįstamas geriausiai, jo atpažįstamumą galima dar labiau padidinti. Iš naujausios „Eurobarometro“ apklausos šia tema¹⁶, paskelbtos 2020 m. spalio mėn., matyti, kad ES ekologinį logotipą atpažįsta 56 proc. ES vartotojų. Palyginti su ankstesniais metais, šis nuošimtis gerokai padidėjo. Tačiau valstybių narių skirtumai vis dar dideli, nes valstybių narių vertės svyruoja nuo 30 proc. iki 74 proc.

Įgyvendindama ES žemės ūkio produktų pardavimo skatinimo politiką, Komisija jau aktyviai propaguoja ekologiškus produktus ir tai toliau darys ateityje. 2021 m. ekologiškiems produktams iš viso skirta 27 proc. žemės ūkio produktų pardavimo skatinimo biudžeto, t. y. 49 mln. EUR.

1 veiksmas. Informavimo ir komunikacijos srityje Komisija:

- *nuo 2021 m. labiau akcentuos ekologiškus produktus metinių kvietimų teikti pasiūlymus dėl informavimo apie BŽŪP priemones temose;*
- *nuo 2022 m. nuolat rinks duomenis apie ekologinio ūkininkavimo aplinkosauginę, ekonominę ir socialinę naudą ir aktyviau naudodama socialinius tinklus apie ją informuos piliečius, įskaitant ūkininkus;*
- *nuo 2022 m. tikrins vartotojų informuotumą apie ES ekologinį logotipą, kad būtų įvertinta pažanga nuo 2020 m. „Eurobarometro“ apklausos. Toliau kaip vertinga priemone naudosis „Eurobarometro“ apklausomis, siekdama įvertinti savo veiksmų, kuriais populiarina ekologinį logotipą, veiksmingumą ir*
- *bendradarbiaudama su Europos Parlamentu ir kitomis institucijomis, pavyzdžiui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, Regionų komitetu ir Komisijos*

¹⁵ Diskusijoms skirtas Komisijos dokumentas „Darni Europa – iki 2030 m.“

¹⁶ Specialioji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 504.

atstovybėmis valstybėse narėse, atrinks svarbiausius renginius¹⁷, per kuriuos būtų galima informuoti apie ekologiškus produktus, ypač tose valstybėse narėse, kuriose paklausa yra mažesnė negu vidutinė ES.

2 veiksmas. Kalbant apie ekologiškų produktų pardavimo skatinimą, Komisija ir toliau sieks, kad ES skatinimo politikai būtų skirtas didelio masto biudžetas, derantis su strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ užmoju, politika ir veiksmais ir su Europos kovos su vėžiu planu. Nuo 2021 m. Komisija:

- numatys didesnę biudžetą pagal žemės ūkio produktų pardavimo skatinimo politikos metines darbo programas, siekdama didinti vartotojų informuotumą apie ekologiškus produktus ir jų paklausą;
- aktyviau populiarins ES ekologiškus produktus tikslinėse augančiose trečiųjų šalių rinkose, pavyzdžiui, kartu su valstybėmis narėmis dalyvaudama mugėse;
- didins ES ekologiškų produktų gamintojų informuotumą apie eksporto galimybes, kad jie pasinaudotų mūsų laisvosios prekybos susitarimų ir lygiavertiškumo susitarimų tinklu; ir
- didins šio sektoriaus matomumą apdovanojimais, kuriais pagerbiami laimėjimai ES ekologiškų maisto produktų grandinėje.

1.2. Ekologiškų valgyklų populiarinimas ir didesnis žaliųjų viešųjų pirkimų naudojimas

Populiarinant ekologinę gamybą vis svarbesnis vaidmuo tenka didmiesčiams, miestams ir regionams. Nemažai galimybių didinti ekologiškų maisto produktų vartojimą ir gamybą galėtų atsiverti, pavyzdžiui, steigiant ekologiškiems maisto produktams pirmenybę teikiančias valgyklas, taip pat dalijant ekologiškų maisto produktų kuponus pažeidžiamiesiems asmenims. Veikiančius tinklus reikėtų raginti patraukti daugiau didmiesčių ir miestų prisidėti prie nacionalinių ar vietos strategijų, kuriomis skatinama populiarinti ekologiškus maisto produktus valgyklose, įgyvendinimo.

PAGRINDINIAI SKAIČIAI

Kopenhaga yra pirmasis didmiestis, kurio viešosios valgyklos tapo šimtu procentų ekologiškos; maistas joms tiekiamas iš maždaug 25 000 hektarų ekologiškai dirbamos žemės, daugiausia miesto apylinkėse. Vienoje veikia maždaug 860 ha ekologiškų miesto sodų tinklas, kuris taip pat aprūpina viešąsias valgyklas, visų pirma vaikų darželių valgyklas. Romos viešosiose valgyklose per dieną patiekama apie 1 mln. ekologiško maisto patiekalų.

Posūkis į ekologiškus produktus galėtų būti naudingas žemės ūkio ir akvakultūros veiklai priemiesčiuose ir paskatinti vietos tiekimo grandinių plėtrą bei dalijimąsi gerąja patirtimi, pavyzdžiui, tarp viešųjų valgyklų ir restoranų. Be to, į valgyklas tiekiami ekologiški produktai taps prieinami platesniam vartotojų ratui.

¹⁷ Be tų, kuriose Komisijos tarnybos jau dalyvauja.

Galimybių skatinti ekologinį ūkininkavimą atveria žalieji viešieji pirkimai (ŽVP). Vykdamas tokias viešųjų pirkimų procedūras ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas smulkiems ūkiams, mikroįmonėms ir MVĮ. 2019 m. spalio mėn. Komisija paskelbė naujus ES ŽVP kriterijus, taikomus maistui, aprūpinimo maistu ir gėrimais paslaugoms ir prekybos automatams¹⁸. Deja, viešojo administravimo institucijoms, ypač vietos, vis dar trūksta žinių apie ŽVP galimybes organizuojant viešuosius pirkimus. Strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“ Komisija pažadėjo apibrėžti geriausią metodą, kaip nustatyti minimalius privalomus tvarių maisto produktų viešųjų pirkimų organizavimo kriterijus, kad mokyklose ir viešosiose institucijose būtų skatinama maitintis sveikai ir tvariai, be kita ko, ekologiškais produktais, ir tas metodas turėtų būti visų Komisijos veiksmų šioje srityje pagrindas.

3 veiksmas. *Siekdama skatinti viešosiose valgyklose vartoti daugiau ekologiškų produktų, Komisija kartu su suinteresuotaisiais subjektais ir valstybėmis narėmis:*

- *didins informuotumą apie 2019 m. paskelbtus ŽVP kriterijus, sveiko maisto produktų tiekimo viešųjų pirkimų ataskaitą, ir bendrą veiksmą „BestREMAP“¹⁹;*
- *integruos ekologiškus produktus į minimalius privalomus tvarių maisto produktų viešųjų pirkimų organizavimo kriterijus, kurie turi būti parengti iki 2023 m. kaip tvarių maisto sistemų teisės aktų sistemos dalis;*
- *išanalizuos dabartinę ES ŽVP taikymo situaciją. Naudodamasi nacionaliniais ekologinio ūkininkavimo veiksmų planais Komisija stebės, kaip taikomi ŽVP, ir ragina valstybes nares ŽVP taikyti dažniau. Ji taip pat ragins valstybes nares nusistatyti plataus užmojo nacionalinius ŽVP tikslus, susijusius su ekologiškais produktais;*
- *glaudžiai bendradarbiaudama su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, Regionų komitetu ir Merų paktą atstovais nuo 2022 m. organizuos specialius renginius už viešąjį maitinimą atsakingoms viešojo administravimo įstaigoms, kad jos daugiau sužinotų apie ES ŽVP, ir susies šias iniciatyvas su Europos klimato paktu.*

1.3. Ekologiško maisto vartojimo skatinimo mokyklose programų stiprinimas

Pagal ES mokykloms skirtą programą remiamas su švietimo veikla derinamas vaisių, daržovių, pieno ir pieno produktų dalijimas vaikams. Taip siekiama vaikams iš naujo diegti suvokimą apie žemės ūkį ir ugdyti sveikos mitybos įpročius, taip skatinant sveikai maitintis ir remiant trumpalaikį ir ilgalaikį programoje numatytų produktų vartojimą.

Pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo“ valstybės narės ES mokykloms skirtose programose turėtų teikti pirmenybę ekologiškų produktų platinimui. Tam reikėtų viešųjų pirkimų procedūrose pasinaudoti atrankos arba sutarties skyrimo kriterijais ir (arba) taikyti

¹⁸ COM (2019) 366 „ES ŽVP kriterijai, taikomi maistui, aprūpinimo maistu ir gėrimais paslaugoms ir prekybos automatams“.

¹⁹ „BestREMAP“ yra dietos ir mitybos, ypač vaikų, temų projektas (<https://bestremap.eu/>).

palankesnes sąlygas. Komisija atsižvelgs į šiuos principus peržiūrėdama mokykloms skirtas programas. Šiuo metu kelios šalys ekologiškiems produktams neteikia pirmenybės, daugiausia dėl to, kad jie dažnai brangesni už neekologiskus produktus: tokią situaciją valstybės narės gali keisti, imdamosi mokestinių priemonių, pavyzdžiui, panaikindamos žemės ūkio sąnaudų lengvatinių tarifų taikymą pesticidams.

4 veiksmas. *Atlikdama ES mokykloms skirtos programos sistemos peržiūrą, kuri pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo“ planuojama 2023 m., ir atsižvelgdama į Europos kovos su vėžiu planą, Komisija:*

- *bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ieškos būdų, kaip, naudojantis mokykloms skirtomis programomis, platinti daugiau ekologiškų produktų. Komisija ragins valstybes nars toliau didinti jiems tenkančią dalį, o tos, kurios labiau atsilieka, turės dėti daugiau pastangų; ir*
- *siekdama parengti rekomendacijas atliks tikrosios maisto kainos tyrimą, per kurį bus įvertintas, be kita ko, apmokestinimo vaidmuo.*

1.4. Sukčiavimo maisto produktų srityje prevencija ir vartotojų pasitikėjimo stiprinimas

Ekologiškų produktų rinkos plėtros sėkmė ir vartotojų simpatijos priklauso nuo vartotojų pasitikėjimo ES ekologiniu logotipu ir jo kontrolės sistema. Nesąžiningas elgesys ir tyčiniai ekologinės gamybos taisyklių pažeidimai gali pakirsti vartotojų pasitikėjimą ekologiškais produktais.

Siekiant užkirsti kelią sukčiavimui ekologinės gamybos srityje ir su juo kovoti labai svarbus žemės ūkio maisto produktų grandinę išmanančių pareigūnų, tyrimo įgaliojimus turinčių policijos ir muitinės pareigūnų, teisėjų ir prokuratūrų bendradarbiavimas nacionaliniu ir ES lygmenimis. Itin svarbu ir geriau įveiklinti naujas technologijas ir tobulinti jų naudojimą.

5 veiksmas. *Nuo 2021 m. Komisija stiprins kovą su nesąžiningu elgesiu, visų pirma:*

- *užtikrins griežtą kontrolės sistemų priežiūrą valstybėse narėse ir trečiosiose šalyse; stiprins bendradarbiavimą su valstybių narių administravimo įstaigomis ir trečiosiomis šalimis, kurios pripažintos lygiavertėmis, be kita ko, remdamasi jų priemonėmis ir ankstesnių auditų rezultatais;*
- *padės valstybėms narėms formuoti ir įgyvendinti sukčiavimo ekologiškų produktų srityje prevencijos politiką: rengs tikslinius praktinius seminarus, kuriuose bus dalijamasi įgyta patirtimi ir geriausia praktika;*
- *bendradarbiaudama su ES kovos su sukčiavimu maisto produktų srityje tinklu ir Europolu analizuos sektorių, kad būtų užkertamas kelias sukčiavimui ir koordinuojami tyrimai; stiprins bendradarbiavimą su trečiųjų šalių kompetentingomis institucijomis ir teisėsaugos įstaigomis, kad būtų keičiamasi informacija apie ekologiškų produktų prekybą ir su jais susijusį sukčiavimą;*

- padės valstybėms narėms – parengs rekomendacijas dėl sustiprintos importo kontrolės pasienyje;
- skatins imtis griežtesnių kovos su nesąžininga praktika priemonių pasiūlydama sankcijų katalogus;
- sukurs vartotojų informavimo ir (arba) produktų atšaukimo iš rinkos priemones, taikytinas nustatčius sukčiavimą; ir
- sukurs ankstyvojo perspėjimo sistemas, o joms duomenis Europos Sąjungoje gaus naudodama dirbtinį intelektą, pavyzdžiui, oficialios kontrolės informacijos valdymo sistemą (IMSOC)²⁰, ir valstybių narių duomenų bazes.

1.5. Atsekamumo gerinimas

Ekologinio sektoriaus reputacija priklauso nuo gebėjimo atsekti produktus nuo vartotojo iki gamybos vietos. Siekiant pagerinti atsekamumą ir skaidrumą, svarbu turėti aiškia informaciją apie veiklos vykdytojus, dalyvaujančius gaminant, platinant ir parduodant Europos Sąjungoje ekologiškus produktus. Kontrolės įstaigos jau privalo skelbti ekologinės gamybos veiklos vykdytojų sertifikatus savo interneto svetainėse, tačiau ši informacija dar nėra centralizuota vienoje visą ES apimančioje svetainėje.

6 veiksmas. Nuo 2021 m. Komisija:

- naudodamasi analize, jau pradėta pagal 2014 m. veiksmų planą, ir atsižvelgdama į Europos Audito Rūmų rekomendacijas²¹, sukurs visų ES veiklos vykdytojų (o vėliau ir atitinkamų trečiųjų šalių veiklos vykdytojų) sertifikatų duomenų bazę;
- skatins kompetentingas institucijas ir kontrolės įstaigas patikrinimo sertifikatus TRACES sistemoje pasirašyti elektroniniu būdu. Taikant šį bepopierį procesą sumažės administracinė našta ir dokumentų klastojimo rizika; ir
- bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, jų kontrolės įstaigomis ir trečiosiomis šalimis koordinuos reguliarias ekologiškų produktų atsekimo pratybas, ypač tais atvejais, kai įtariamas sukčiavimas maisto produktų srityje.

Skaitmeninės technologijos gali padėti žymėti, atsekti ir rasti duomenis apie produktus ir jais dalytis, ir Komisija deda pastangas sukurti tokius sprendimus kaip skaitmeniniai pasai. Ekologiniam sektoriui galėtų būti pravartu naudotis naujomis technologijomis, visų pirma dėl to, kad jo vertės grandinės darosi vis sudėtingesnės, o skaidrumo poreikis didėja. Dirbtinis intelektas, blokų grandinė ir panašios technologijos gali padėti tobulinti ekologinį sertifikavimą, konkrečiai, užtikrinti skaidrumą visoje tiekimo grandinėje ir produktų atsekamumą, o tai stiprintų vartotojų pasitikėjimą.

²⁰ Oficialios kontrolės informacijos valdymo sistemos (IMSOC) reglamentas: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2019/1715/OJ.

²¹ „Ekologiškų produktų kontrolės sistema pagerėjo, tačiau išlieka tam tikrų iššūkių“: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR19_04/SR_organic-food_LT.pdf

7 veiksmas. Nuo 2021 m. Komisija:

- *derindama su produktų skaitmeninių pasų parengiamuoju darbu įvertins, kiek blokų grandinė ar kitos skaitmeninės technologijos galėtų būti naudingos atsekant ekologiškus produktus, o antram etapui planuos bandomąjį projektą su suinteresuotaisiais subjektais. Šiuos veiksmus papildys programos „Europos horizontas“ veiksmai, skirti blokų grandinės technologijų naudojimo žemės ūkio (maisto) produktų sektoriuje temai, taip pat kiti tiksliniai mokslinių tyrimų ir inovacijų veiksmai, kuriais siekiama kurti novatoriškus ekologiškų maisto produktų atsekamumo sprendimus.*

1.6. Privačiojo sektoriaus indėlis

Svarbų vaidmenį populiarinant ekologiškus maisto produktus gali atlikti mažmenininkai, maitinimo įmonės, restoranai ir pristatymo paslaugų teikėjai. Pavyzdžiui, jie gali už priimtina kainą pasiūlyti pakankamai ekologiškų produktų maisto parduotuvėse, prekybos centruose ir internetinėse parduotuvėse, taip pat užtikrinti ekologiškus restoranų ir maitinimo įmonių valgiaraščius. Taip veikdami jie kartu gali paaiškinti ekologinės gamybos ekonominę, aplinkosauginę ir socialinę naudą.

Be to, privatusis sektorius gali svariai prisidėti prie ekologiško maisto populiarinimo, be kita ko, informuodamas savo darbuotojus apie ekologinio ūkininkavimo naudą (pvz., pasinaudodamas ES pateikta informacine medžiaga), siūlydamas ekologiškus produktus savo valgyklose ir apdovanodamas savo darbuotojus ekokuponais, už kuriuos jie galėtų įsigyti ekologiškų žemės ūkio produktų.

8 veiksmas. *Siekdama sustiprinti mažmenininkų, didmenininkų, maitinimo įmonių, restoranų ir kitų verslo subjektų vaidmenį, Komisija nuo 2021 m.:*

- *sieks, kad atitinkami suinteresuotieji subjektai aiškiai išsipareigotų remti ekologiškų produktų platinimą ir pardavimą ir jį didinti įgyvendinant strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“ numatytą elgesio kodeksą dėl atsakingos verslo ir rinkodaros veiklos ir vykdys geriausios patirties sklaidą atitinkamose platformose, pavyzdžiui, Žiedinės ekonomikos suinteresuotųjų subjektų platformoje; ir*
- *užmegs partnerystės ryšius su įmonėmis, kurios pagal savo verslo tvarumo politiką norėtų skatinti ekologiškų produktų vartojimą. Šios priemonės bus toliau aptariamose Verslo ir biologinės įvairovės platformoje²².*

2 KRYPTIS. PAKELIUI Į 2030 M.: PERĖJIMO PRIE EKOLOGINĖS GAMYBOS SKATINIMAS IR VISOS VERTĖS GRANDINĖS STIPRINIMAS

Kaip minėta, ES vidurkis (8,5 proc.) neparodo didelių ekologiniam ūkininkavimui skirtos žemės ūkio paskirties žemės dalies skirtumų tarp valstybių narių, o ji svyruoja nuo

²² https://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/index_en.htm

0,5 proc. iki daugiau kaip 25 proc. Tą patį galima pasakyti apie ekologinę akvakultūros gamybą: kai kuriose valstybėse narėse ji labai auga, o kitose šis gamybos metodas dar tik pradedamas taikyti²³.

Šiuos skirtumus tarp valstybių narių iš dalies lemia tai, kad kai kuriose iš jų trūksta tinkamų struktūrų. Jas sukūrus atsirastų sąlygų tinkamai nukreipti ekologišką produkciją į tiekimo grandines, o tai leistų ūkininkams visapusiškai pasinaudoti ekologinės gamybos pridėtine verte. Veiksmų planas turėtų skatinti ekologinės gamybos populiarėjimą, visų pirma tose valstybėse narėse, kuriose jos dalis yra mažesnė už ES vidurkį. Dauguma valstybių narių jau yra nusistačiusios nacionalinius tikslus dėl žemės ūkio paskirties žemės, kurioje vykdoma ekologinė gamyba: dažniausiai jie nurodomi kaip naudojamo žemės ūkio paskirties ploto dalis.

Be to, pagrindine perėjimo prie ekologinės gamybos rėmimo priemone ir toliau yra BŽŪP. Šiuo metu ekologiniam ūkininkavimui skiriama apie 1,8 proc. BŽŪP lėšų. Būsimoje BŽŪP numatytos ekologinės sistemos, kurioms, priklausomai nuo derybų rezultatų, 2023–2027 m. laikotarpiu bus skirta 38–58 mlrd. EUR²⁴. Ekologines sistemas galima taikyti siekiant skatinti ekologinį ūkininkavimą. EJŖŽAF lėšomis toliau bus skatinama pereiti prie ekologinės akvakultūros.

- 1.
- 2.

2.1. Perėjimo prie ekologinio ūkininkavimo, investicijų ir keitimosi geriausia patirtimi skatinimas

Pagal BŽŪP kaimo plėtros programas siūloma finansinė parama, už kurią ūkininkai gali pertvarkyti savo ūkius į ekologinius ir juos išlaikyti. Įsitikinta, kad ši parama ūkininkams duoda pagrindinį postūmį pereiti prie ekologinio ūkininkavimo. Tai veiksny, kuris didžia dalimi lems žemės ploto, kuriame vykdoma ekologinė gamyba, didėjimą. Pagal būsimą BŽŪP valstybės narės galės lanksčiai pagal poreikius remti ekologinės gamybos vykdytojus naudodamosi kaimo plėtros lėšomis ir tikslinėmis tiesioginio pajamų rėmimo ekologinėmis sistemomis. Paramos priemonių, skirtų ūkių ekologiškai pertvarkai įgyvendinti ir jiems išlaikyti, ir investicijų paramos biudžetas BŽŪP strateginiuose planuose turėtų būti suderintas su nacionaliniu užmoju didinti ekologinę gamybą.

Ekologinis ūkininkavimas svariai prisideda prie BŽŪP ir bendros žuvininkystės politikos (BŽP) konkrečių tikslų, t. y. prie to, kad ūkininkai gautų teisingas pajamas ir įgytų naujų galių vertės grandinėje, kad būtų užtikrintas darnus vystymasis, veiksmingas gamtos išteklių valdymas ir biologinės įvairovės ekosisteminių paslaugų, buveinių bei kraštovaizdžių išsaugojimas ir kad ES žemės ūkis ir ES akvakultūra geriau tenkintų visuomenės poreikius, susijusius su maistu, sveikata ir gyvūnų gerove.

²³ 2017 m. gegužės mėn. EUMOFA ataskaita „EU Organic Aquaculture“.

²⁴ Europos Parlamentas ir Taryba vis dar tariaisi dėl galutinio su BŽŪP reforma susijusio 2023–2027 m. ekologinių sistemų biudžeto. EP pozicijoje numatyta skirti 58,1 mlrd. EUR biudžeto lėšų, o Tarybos pozicijoje – 38,7 mlrd. EUR.

Ekologinis ūkininkavimas atskirai paminėtas valstybėms narėms pateiktose rekomendacijose dėl devynių konkrečių BŽŪP tikslų. Šiose rekomendacijose Europos Komisija prašo valstybių narių nustatyti aiškias nacionalines plokštumo, kuriame ūkininkaujama ekologiškai, tikslines vertes, atsižvelgiant į savo konkrečią padėtį ir tas rekomendacijas.

Siekdama populiarinti ekologinį ūkininkavimą, Komisija po 2020 m. taikomomis BŽŪP priemonėmis skatins teikti techninę pagalbą ūkininkams visoje ES. Parama ekologiinei akvakultūrai bus skiriama iš 2021–2027 m. Europos jūrų reikalų, žuvininkystės ir akvakultūros fondo (EJRŽAF).

Siekiant plėtoti ekologinį sektorių taip pat reikia kelti žemės ūkio (maisto) produktų sektoriaus darbuotojų kvalifikaciją ir juos perkvalifikuoti. Europos įgūdžių paketas suteikia galimybę sektorinėje (pavyzdžiui, žemės ūkio (maisto) produktų sektoriaus) terpėje plėtoti didelio masto įgūdžių partnerystę: siekiant šio komunikato tikslų paktu reikėtų visapusiškai pasinaudoti.

9 veiksmai. *Pagal naująją BŽŪP ir BŽP Komisija:*

- *nuo 2023 m. įvertins konkrečių valstybių narių padėtį ir poreikius, susijusius su ekologinės gamybos sektoriaus augimu, ir užtikrins, kad valstybės narės geriausiai pasinaudotų naujos BŽŪP atveriamomis galimybėmis remti savo nacionalinį ekologinį sektorių. Bus teikiama techninė pagalba, dalijamasi ekologijos srities gerąja patirtimi ir inovacijomis, taip pat bus naudojamos visos susijusios BŽŪP priemonės, tokios kaip ekologinės sistemos ir kaimo plėtros aplinkosaugos vadybos įsipareigojimai, tarp kurių yra ekologinis ūkininkavimas. Siekiant skatinti dalijimąsi aktualiomis žiniomis, bus teikiama daugiau ūkių konsultavimo konkrečiomis temomis paslaugų, konkrečiai, naudojantis žemės ūkio žinių ir inovacijų sistema (ŽŪŽIS);*
- *nuo 2022 m. skatins dalytis gerąja patirtimi (per švietimo ir mokymo programas, kursus, medžiagą ir kt.) ES ir nacionaliniu lygmenimis, kad švietimo paslaugų teikėjai (pvz., profesinės mokyklos, universitetai) galėtų rengti ekologinio ūkininkavimo kursus pagal bendrąją mokymo programą ir pateikti ekologiniam sektoriui skirtų novatoriškų sprendimų, susijusių su gamyba, perdirbimu, mažmenine prekyba ir vartojimu. Siekiant diegti dalyvavimo pagrįstą modelį (sklaidą) bus sukurti atskiroms temoms skirti ES pavyzdinių ūkių tinklai. Pasitelkus būsimą BŽŪP tinklą bus populiarinama geriausia patirtis ir siekiama sąveikos su EIP-AGRI projektais; ir*
- *skatins valstybes nares savo peržiūretuose daugiamečiuose nacionaliniuose strateginiuose akvakultūros planuose numatyti plėsti ekologinę akvakultūrą ir tuo tikslu geriausiai pasinaudoti EJRŽAF 2021–2027 m. teikiamomis galimybėmis. Be to, naudodama atvirąjį koordinavimo metodą, Komisija padės keistis ekologinės akvakultūros gerąja patirtimi ir inovacijomis.*

2.2. Sektorių analizės plėtra siekiant padidinti rinkos skaidrumą

Formuojant, stebint ir vertinant ES ekologinės gamybos politiką nepaprastai svarbu turėti duomenų, ypač apie gamybą, ekologiškų maisto produktų tiekimo grandinės kainas,

prekybą, vartotojų simpatijas ir specifinius rinkodaros kanalus. Tolesnės pastangos reguliariai rinkti, analizuoti ir skelbti duomenis padidins ekologinio sektoriaus skaidrumą ir pasitikėjimą juo.

10 veiksmas. *Siekdama pateikti išsamią sektoriaus apžvalgą, Komisija nuo 2021 m.:*

- *reguliariai skelbs Eurostato duomenimis pagrįstas ekologinės gamybos ES ataskaitas, kuriose visų pirma bus informacijos apie plotus ir ūkius, kuriuose vykdoma ekologinė gamyba, ir pagrindinį gamybos sektorių; ir*
- *skelbs metinę ekologiškų produktų importo iš trečiųjų šalių ataskaitą.*

Suinteresuotieji subjektai, viešojo administravimo institucijos ir akademinė bendruomenė taip pat vis labiau nori laiku gauti tikslius duomenis apie ekologiškus produktus. Toks skaidrumas padės didinti maisto grandinės dalyvių tarpusavio pasitikėjimą, užtikrinti, kad produkcija atitiktų vartojimo tendencijas, ir galiausiai veiklos vykdytojams leis geriau nuspręsti dėl gamybos ir investicijų.

11 veiksmas. *Nuo 2022 m. Komisija*

- *bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis aktyviau rinks rinkos duomenis ir į ES rinkos stebėjimo centrų analizės sritį įtrauks ekologiškus produktus.*

2.3. Parama organizuojant maisto grandinę

Ekologiniam ūkininkavimui būdingas fragmentiškumas, o gamintojai bendrauja su nedaugeliu perdirbėjų ir mažmenininkų. Maisto sektoriuje augant bendrai ekologiškų produktų rinkos daliai, gali didėti maisto grandinės disbalansas, kuris silpnina ekologiškai ūkininkaujančių asmenų derybinę galią.

Kurdami gamintojų organizaciją arba prie jos prisijungę²⁵ ekologiškai ūkininkaujantys asmenys gali gauti ES lėšų pagal BŽŪP ir paramą bei lėšų pagal bendro žuvininkystės ir akvakultūros produktų rinkų organizavimo taisyklės ir iš EJRŽAF tam, kad skirtingi ekologiškų produktų tiekimo grandinės dalyviai geriau susistytuotų tarpusavyje. Veiksmų programoms, kuriose numatyta ekologiškų vaisių ir daržovių gamyba, skiriama didesnė bendro finansavimo dalis. Tačiau šiuo metu mažai žinoma apie ekologinės gamybos koncentracijos mastą ir apie tai, ar jos organizavimui reikia atskiros dėmesio.

ES smulkieji ūkininkai patiria palyginti dideles su ekologiniu sertifikavimu susijusias išlaidas ir biurokratizmą. Reglamentu 2018/848 dėl ekologinės gamybos bus nustatyta grupinio sertifikavimo sistema, pagal kurią tam tikrus kriterijus atitinkantys ūkiai gali

²⁵ Gamintojų organizacijos gali būti bet kokio tipo subjektai, kurie buvo įsteigti konkrečios sektoriaus gamintojų iniciatyva (horizontalusis bendradarbiavimas) siekiant vieno ar daugiau konkrečių tikslų, išvardytų Reglamente (ES) 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas, nepriklausomai nuo to, ar jie oficialiai pripažinti pagal 152 straipsnį ir (arba) 161 straipsnį. Jas kontroliuoja gamintojai, ir jos gali būti įvairių teisinių formų, pvz., žemės ūkio kooperatyvai, ūkininkų asociacijos arba privačios bendrovės, kurių akcininkai yra gamintojai.

burtis į grupę su kitais smulkiais ūkiais, kad sumažėtų tikrinimo ir sertifikavimo išlaidos ir atitinkama administracinė našta. Ši nuostata taip pat sustiprins vietos tinklus ir pagerins realizavimo rinkoje galimybes.

12 veiksmas. Nuo 2021 m. Komisija:

- konsultuodamasi su gamintojų organizacijų atstovais ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, atliks ekologinio sektoriaus tiekimo grandinių organizavimosi laipsnio analizę ir nustatys, kaip ją didinti; ir
- ištirs teisinę galimybę steigti specifines ekologinės gamybos organizacijas arba prie jų prisijungti ir, jei įmanoma, skatins valstybes nares šiam tikslui skirti lėšų. Gamintojų organizacijos turi didesnę įtaką rinkoje ir apskritai gali padėti sustiprinti ekologiškai ūkininkaujančių asmenų padėtį žemės ūkio maisto produktų tiekimo grandinėje, ypač susidūrus su nesąžininga prekybos praktika²⁶. Jei pakanka įrodymų apie nesąžiningos prekybos praktiką, nuo kurios kenčia ekologiškų produktų gamintojai, Komisija į ją sureaguos visomis turimomis priemonėmis.

13 veiksmas. Nuo 2022 m. Komisija

- skiepys suvokimą ir teiks geresnę informaciją apie grupinį sertifikavimą, kuris smulkiesiems ūkininkams leidžia dalytis sertifikavimo išlaidomis ir administracine našta, kaip numatyta Reglamente (ES) 2018/848 dėl ekologinės gamybos.

2.4. Vietoje vykdomo ir mažos apimties perdirbimo palaikymas ir trumpų prekybos grandinių stiprinimas

Ekologinis ūkininkavimas plėtotas daugiausia pirminės gamybos lygmeniu, o ekologinis perdirbimas išvystytas ir reguliuojamas mažiau. Todėl, siekiant sukurti naują vertę vartotojams, svarbu investuoti į kruopštaus perdirbimo metodus ir tvarias bei daugkartines pakuotes, geriau suprasti ekologiškų produktų tiekimo grandinių kokybės ir saugos problemas ir kartu taikyti reguliavimą.

Dar vienas ekologiškų produktų tiekimo grandinių iššūkis – kuo labiau sumažinti maisto transportavimo atstumą ir poveikį klimato kaitai, todėl reikia racionalizuoti ekologiškų produktų ir žemės ūkio žaliavų tinklų logistiką²⁷. Atokiose vietovėse įsikūrusiems smulkiems ekologiškų produktų gamintojams tai sudarys sąlygas rasti realizavimo galimybių ir pasinaudoti turimo ekologinio statuso teikiama pridėtine verte.

Tačiau verslininkai dažnai nenori imtis ekologinės gamybos, nes trūksta organizuotų ir veiksmingų ekologiškų produktų komercinio tiekimo grandinių. Be kompleksinių

²⁶ Neseniai atliktame gamintojų organizacijų tyrime padaryta išvada, kad gamintojų organizacijos taip pat geriau nei pavieniai ūkininkai gali atsilaikyti, jei verslo partneriai imasi metodų, kurie ūkininkams atrodo jų atžvilgiu nesąžiningi arba neatitinka sutarties sąlygų: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2c31a562-eef5-11e9-a32c-01aa75ed71a1/language-en>.

²⁷ Stolze et al: „Organic in Europe, expanding beyond a niche“ in „Organics in Europe, prospects and development 2016“.

problemų, kurios kamuoja žemės ūkio (maisto) produktų tiekimo grandines, ekologiškų produktų platinimas gali reikšti dideles veiklos sąnaudas ir pasiūlos bei paklausos disbalansą.

Dalijimasis patirtimi ir žiniomis gali paskatinti kurti vietos maisto rinkas ir trumpas tiekimo grandines ir išsaugoti nepakeistas ekologines produktų savybes. Svarbios yra ir specialios programos bei dalyvavimas kaimo tinkluose.

Ekologinė gamyba gali padėti skatinti naujus verslo modelius. Įrodyta, kad ekologiją puoselėjantys regionai, integruodami ekologinį ūkininkavimą ir kitą vietos veiklą, sėkmingai pritraukia vis daugiau turistų²⁸ net ir tose vietovėse, į kurias turistai nėra išmynę takų. Ekologiją puoselėjantis regionas yra geografinė vietovė, kurioje ūkininkai, visuomenė, turizmo veiklos vykdytojai, asociacijos ir valdžios institucijos sudaro susitarimą dėl tvaraus vietos išteklių valdymo vadovaujantis ekologiniais principais ir metodais. Tikslas – kuo labiau padidinti teritorijos ekonominį ir sociokultūrinį potencialą. Kiekvienas ekologiją puoselėjantis regionas apima gyvenimo būdą, mitybą, žmonių santykius ir gamtos aspektus. Todėl vartotojai vertina vietos žemės ūkio produkciją, ir jos rinkos vertė yra didesnė.

14 veiksmas. Nuo 2023 m. Komisija:

- *išvien su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais palaikys vietoje vykdomą nedidelių apimčių perdirbimą, orientuodamasi į Reglamento (ES) 2018/848 dėl ekologinės gamybos tikslą pereiti prie aplinkai ir visuomenei naudingų trumpesnių ekologiškų produktų tiekimo grandinių ir taip remdama ekologiškų produktų prekybą ES bendrojoje rinkoje. Šią veiklą papildys tiksliniai moksliniai tyrimai ir inovacijos pagal programą „Europos horizontas“, be kita ko, parama skaitmeninių technologijų naudotojams; ir*
- *skatins valstybes nares remti ekologiją puoselėjančių rajonų plėtrą ir įgyvendinimą.*

15 veiksmas. Kadangi ekologinis ūkininkavimas kaimo vietovėse gali suteikti deramas darbo ir gyvenimo sąlygas ir taip didinti socialinę įtrauktį, Komisija nuo 2022 m.

- *padės valstybėms narėms kurti ekologinio ūkininkavimo kaimo vietovėse priemones, kuriomis skatinama lyčių lygybė ir jaunimo ūkininkavimas ir (arba) užimtumas; viena iš tų priemonių galėtų būti keitimasis gerąja patirtimi.*

2.5. Gyvūnų mitybos gerinimas pagal ekologines taisykles

Pagal ligų prevencija pagrįstą ES požiūrį į gyvūnų sveikatą ekologinė gyvulininkystė turi atitikti aukštus ES gyvūnų gerovės standartus ir konkrečioms gyvūnų rūšims būdingus elgsenos poreikius. Pagrindiniai pašarų priedai, pvz., vitaminai, vis dažniau gaminami

²⁸ FAO, „The experience of Bio-districts in Italy“: <http://www.fao.org/agroecology/database/detail/en/c/1027958/>.

fermentacijos procese naudojant genetiškai modifikuotus mikroorganizmus (GMM)²⁹. Kadangi šis gamybos būdas neatitinka ekologinės gamybos principų ir pašarų priedų sektorius gali neprašyti leidimo naudoti priedus, pagamintus iš tradicinių mikroorganizmų, didėja ekologinės gyvulininkystės sektoriaus aprūpinimo pagrindiniais priedais problemos.

Siekiant užtikrinti tvarią ir įvairią gyvūnų mitybą, reikėtų ne tik padidinti vietoje gaminamų baltymingų pašarų prieinamumą, bet ir rasti alternatyvius pašarams skirtų baltymų šaltinius. Tai galėtų būti vabzdžiai, jūrinės žaliavos (pvz., dumbliai) ir bioekonomikos šalutiniai produktai (pvz., žvejybos ir akvakultūros atliekos). Be to, reikėtų nuolat atnaujinti ekologiškų pašarų standartus.

16 veiksmas. Komisija ketina:

- pagal programą „Europos horizontas“ remti mokslinius tyrimus ir inovacijas, susijusius su alternatyviais ekologiškų vitaminų ir kitų medžiagų, kurios gali pasirodyti būtinos, šaltiniais ir alternatyviais baltymų šaltiniais, atsižvelgdama į jų technines galimybes ir ekonominį pagrįstumą;
- ieškoti galimybių remti be GMM iš vabzdžių ir jūrinių žaliavų pagamintų pašarų priedų naudojimą ir
- 2022 m. priimti dumblių iniciatyvą, siekdama remti ES dumblių auginimą ir ES dumblių pramonę ir taip užtikrinti, kad dumbliai būtų tiekiami kaip alternatyvi ekologiškai auginamų gyvulių pašaro žaliava.

2.6. Ekologinės akvakultūros stiprinimas

Ekologinė akvakultūra gali padėti patenkinti vartotojų paklausą įvairiems aukštos kokybės maisto produktams, pagamintiems tausojant aplinką ir užtikrinant gyvūnų gerovę. Be to, ji gali padėti užpildyti atotrūkį tarp ES akvakultūros produktų paklausos ir tvariai pagamintos akvakultūros produkcijos ir sumažinti spaudimą laukinių gyvūnų ištekliams.

17 veiksmas. Nuo 2022 m. Komisija ketina:

- remti akvakultūros mokslinius tyrimus ir inovacijas, susijusius su alternatyviais maisto medžiagų šaltiniais, veisimu ir gyvūnų gerove; investicijų į pritaikytas polikultūros ir multitrofines akvakultūros sistemas skatinimą ir ekologiškai auginamų jauniklių veisyklų ir jauniklių auginimo veiklos populiarinimą ir
- nustatyti konkrečias ES ekologinės akvakultūros augimo kliūtis ir, kai įmanoma, jas šalinti.

²⁹ Kai pašarų priedai pagaminti naudojant ribotą GMM kiekį, veiklos vykdytojas turi įrodyti, kad priede nėra jokių mikroorganizmų gaminamų likučių, ypač rekombinacinės DNR likučių.

2021 m. pavasarį Komisija turėtų priimti naujas tvaraus ES akvakultūros plėtojimo gaires, kuriomis valstybės narės ir suinteresuotieji subjektai bus raginami remti ekologinės gamybos didinimą.

3 KRYPTIS. EKOLOGINĖS GAMYBOS SEKTORIUS YRA PAVYZDYS: DIDESNIS EKOLOGINIO ŪKININKAVIMO INDĖLIS Į TVARUMĄ

Žemės ūkio ir akvakultūros sektoriaus tvarumas ir atsparumas priklauso nuo geros biologinės įvairovės, nes ji būtina sveikai ekosistemai ir be jos nebus maisto medžiagų apykaitos dirvožemyje, švaraus vandens ir apdulkintojų. Didėjant biologinei įvairovei ūkininkams yra lengviau prisitaikyti prie klimato kaitos. Ekologinis sektorius dėl savo pobūdžio siekia taikyti aukštesnius aplinkos apsaugos standartus, jie atsispindi jo tiksluose ir principuose.

Kylant pasaulinei temperatūrai ir oro sąlygoms tampa mažiau nuspėjamos, žemės ūkiui, įskaitant ekologinį, svarbu suteikti svarbesnę vaidmenį kovojant su klimato kaita. Ekstensyvusis ūkininkavimas ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimas vietoj iškastinio kuro ekologinio ūkininkavimo sektoriui suteikia galimybę rodyti pavyzdį, kaip geriau naudoti išteklius ir mažinti atliekų ir išmetamo anglies dioksido kiekį.

Šiame veiksmų plane kalbama tik apie ekologinio ūkininkavimo skatinimą ir jo indėlį siekiant tvarumo. Tačiau galima gerinti ir ekologinės gamybos poveikį aplinkai. Maisto gamybos aplinkosauginis pėdsakas plačiau aptartas strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“.

Siekti šių tikslų labai padės moksliniai tyrimai. Šiame kontekste **Europos Komisija ketina ne mažiau kaip 30 proc. būsimų kvietimų, susijusių su** programos „Europos horizontas“ 6 veiksmų grupės **3 intervencijos sritimi „Žemės ūkis, miškininkystė ir kaimo vietovės“**, skirti vien ekologinio sektoriaus arba jam svarbioms temoms.

3.

3.1. Poveikio klimatui ir aplinkosauginio pėdsako mažinimas

Žemės ūkis ir akvakultūra atlieka svarbų vaidmenį ES siekiant iki 2050 m. neutralizuoti anglies dioksido poveikį Europoje ir tuo tikslu sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Ekologiškai ūkininkaujant taikomi įvairūs švelninti klimato kaitą padedantys valdymo metodai, kurie kartu naudingi aplinkai ir biologinei įvairovei.

Pastaraisiais metais sparčiai didėjo ir viešųjų, ir privačiųjų subjektų suinteresuotumas gauti daugiau su aplinka susijusios informacijos, negu šiuo metu jos teikiama su ekologiniu ženklu. Vartotojams vis labiau rūpi sužinoti apie produktų poveikį aplinkai, kad būtų galima priimti sprendimus remiantis tvarumo argumentais. Tokie sprendimai padeda siekti ES nulinės taršos tikslo. Kaip paskelbta Žiedinės ekonomikos veiksmų plane ir Vartotojų darbotvarkėje, Komisija pasiūlys kovos su ekomanipuliacija priemones.

18 veiksmai. Nuo 2022 m. Komisija

- *bendradarbiaudama su suinteresuotaisiais subjektais, dės pastangas³⁰ sukurti eksperimentinį klimatui palankių ekologinių ūkių tinklą, kuris padės dalytis gerąja patirtimi.³¹ Prie eksperimentinio tinklo veiklos galėtų prisidėti siūloma misija dirvožemio sveikatos ir maisto srityje: konkrečiai, įrengti gyvąsias laboratorijas ir vykdyti pavyzdinius projektus bei kitą veiklą, kuri padeda ūkininkaujant didinti anglies dioksido kiekį dirvožemyje.*

3.2. Genetinės biologinės įvairovės ir derlingumo didinimas

Visuotinai pripažįstama, kad ekologinis ūkininkavimas padeda išsaugoti sveiką ekosistemą ir palaikyti biologinę įvairovę, natūralių plėšrūnų egzistavimą ir ekologinę pusiausvyrą. Reglamente (ES) 2018/848 dėl ekologinės gamybos iškelti konkretūs biologinės įvairovės apsaugos tikslai ir susiję principai: jie stiprins ekologiškai ūkininkaujančių asmenų, kaip biologinės įvairovės išsaugojimo rėmėjų, vaidmenį. Įgyvendindama strategiją „Nuo ūkio iki stalo“, Komisija taip pat peržiūrės prekybos sėklomis direktyvas, kad būtų lengviau registruoti sėklų veisles, įskaitant tas, kurios naudojamos ūkininkaujant ekologiškai, ir rengs veiksmus, kurie padėtų išsaugoti genetinius išteklius ir auginti sėklas, turinčias didesnę genetinį kintamumą ir platesnę biologinės įvairovės potencialą.

Palyginti su tradicinėmis kultūromis, ekologinių kultūrų derlius yra mažesnis. Siekiant užtikrinti ekonominį gyvybingumą, būtina naikinti derlingumo atotrūkį, ypač tų kultūrų, kurių derlius palyginti vis dar gerokai mažesnis.

19 veiksmas. *Siekdama didinti biologinę įvairovę ir derlingumą, Komisija ketina:*

- *nuo 2022 m. pagal programą „Europos horizontas“ numatyti finansavimą genetinių išteklių išsaugojimui ir naudojimui, ikiselekicinei bei selekcijos veiklai ir ekologiškų sėklų prieinamumo didinimui ir prisidėti prie ekologiškos įvairiarūšės augalų dauginamosios medžiagos³² ir ekologiinei gamybai tinkamų augalų veislių plėtojimo;*
- *siekdama diegti dalyvavimu pagrįstą modelį (sklaidą) kurs ES pavyzdinių ūkių tinklus. Pasitelkus būsimą BŽŪP tinklą bus populiarinama geriausia patirtis ir siekiama sąveikos su EIP-AGRI projektais;*
- *siekdama skatinti dalijimąsi žiniomis apie ekologiniam ūkininkavimui tinkamą medžiagą plėš ūkių konsultavimo paslaugas, konkrečiai, pasitelkdama ŽŪŽIS ir*
- *rems su derlingumo ekologiniuose ūkiuose didinimu susijusius mokslinius tyrimus ir inovacijas.*

³⁰ Po to, kai bus sukurti ūkių tvarumo priemonės moduliai, skirti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimui ir maisto medžiagų valdymui.

³¹ Anglies pėdsako apskaičiavimas turėtų atitikti Europos Komisijos išplėtotus metodus, visų pirma produkto ir organizacijos aplinkosauginio pėdsako (PAP/OAP) metodą, apibrėžtą 2013 m. balandžio 9 d. Komisijos rekomendacijoje 2013/179/ES.

³² Ekologiška įvairiarūšė medžiaga – augalų dauginamoji medžiaga, kuri priskiriama ne veislei, o vieno botaninio taksono augalų grupei.

3.3. Kontroversišku medžiagų ir kitų augalų apsaugos produktų alternatyvos

Pripažįstama, kad ekologiškai ūkininkaujant naudojamas ribotas kiekis ne iš ūkio gautų priemonių. Pagal ekologinės gamybos teisės aktus leidžiama naudoti specifinį augalų apsaugos produktų, kurių poveikis aplinkai ir dirvožemiui mažesnis, asortimentą. Tačiau tam tikros medžiagos kenkia dirvožemio faunai, o patekusios į gruntinius vandenius gali kelti pavojų vandens gyvūnų rūšims. Todėl svarbu toliau ieškoti būdų, kaip ekologiniuose ūkiuose palapsniui atsisakyti kontroversišku medžiagų, pvz., vario, arba jas pakeisti ir plėtoti jų alternatyvas, kad ekologiškai ūkininkaujant būtų įmanoma apsaugoti pasėlius.

20 veiksmas. Komisija:

- *pagal programą „Europos horizontas“ nuo 2023 m. ketina numatyti finansavimą alternatyvių požiūrių į kontroversiškas medžiagas mokslinių tyrimų ir inovacijų projektams, ypatingą dėmesį skiriant variui ir kitoms medžiagoms, kurių vertinimą pateikė Europos maisto saugos tarnyba; ir*
- *nuo 2022 m., remdamasi būsimu reglamentu dėl biopesticidų ir aktyviau teikiamomis ūkių konsultavimo paslaugomis (visų pirma per ŽŪŽIS) skatins, kai tinka, naudoti alternatyvius augalų apsaugos produktus, pavyzdžiui, tuos, kurių sudėtyje yra biologinių veikliųjų medžiagų.*

3.4. Gyvūnų gerovės didinimas

Ekologinis ūkininkavimas jau dabar atlieka svarbų vaidmenį didinant gyvūnų gerovę, kuri neatsiejama nuo maisto sistemų tvarumo. Didesnė gyvūnų gerovė reiškia geresnę gyvūnų sveikatą ir maisto kokybę, mažesnę vaistų poreikį, ir ji gali padėti išsaugoti biologinę įvairovę. Siekiant geriau atsiliiepti į piliečių lūkesčius ir poreikius reikia toliau visomis turimomis priemonėmis didinti gyvūnų gerovę, vadovaujantis strategija „Nuo ūkio iki stalo“. Nors Komisija peržiūrės gyvūnų gerovės teisės aktus, kad galiausiai būtų užtikrintas aukštesnis gyvūnų gerovės lygis, ekologinis ūkininkavimas turėtų toliau būti gyvūnų gerovės apsaugos pavyzdžiu ir laiduoti vartotojams, kad visoje grandinėje su gyvūnais elgiamasi tinkamai suteikiant galimybę tenkinti savo natūralius poreikius ir elgtis pagal prigimtį tiek ūkyje, tiek vežant, nes gyvūnai turėtų būti apsaugoti nuo išvengiamo skausmo, streso ar kančių, taip pat ir žudymo metu.

21 veiksmas. Pasitelkdama Gyvūnų gerovės platformą, Komisija

- *toliau išvien su valstybėmis narėmis ir pilietine visuomene ieškos konkrečių ir praktinių būdų toliau didinti gyvūnų gerovę vykdant ekologinę gamybą.*

3.5. Veiksmingesnis išteklių naudojimas

Priimant žiedinės ekonomikos politika pagrįstus sprendimus labai svarbu atsižvelgti į išteklių naudojimo efektyvumą ir taip užtikrinti pridėtinę vertę ir ilgesnį išteklių

naudojimą, taip pat pakartotinį, išvengiant atliekų, mažinant išteklių (kaip antai vandens, iškastinio kuro ir energijos) paklausą, didinant efektyvumą ir mažinant sąnaudas.

Per pastaruosius 50 metų plastikų ekonominis vaidmuo nuolat augo, ir jie tapo svarbia vis didesnio produktų ir produktų grandinių skaičiaus dalimi. Tačiau gaminant plastikus ir deginant jų atliekas išsiskiria didelis šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis³³.

Ekologiškai ūkininkaujant vis dar naudojama daug plastiko: mulčio plėvelės, šiltnamiai ir tuneliai, silosavimo plėvelės, gyvūnų pašarų laikymo tinklai, jūrinių bestuburių virvės ir pakuotės. Ūkininkams reikia ne tik geriau pakartotinai naudoti, surinkti ir perdirbti įprastinius plastikus, bet ir aiškiau suprasti, koks galimas biologinių ir biologiškai skaidžių plastikų indėlis į žiedinę ekonomiką.

22 veiksmas. *Komisija ketina:*

- *priimti biologinio, kompostuojamo ir biologiškai skaidaus plastiko sistemą³⁴, apimančią principus ir kriterijus, kuriuos taikant skaidžių tvarių biologinių medžiagų, kurios natūraliomis sąlygomis lengvai biologiškai skaidosi, naudojimas yra naudingas aplinkai. Sistema bus taikoma visiems plastikams, be kita ko, naudojamiems visų tipų žemės ūkyje, todėl ji taip pat bus labai svarbi ekologiškai ūkininkaujant – užsiimant pavyzdingai tvaria veikla.*

Tam, kad ES gėlių ir jūrų vandenų būklė būtų gera pagal Vandens pagrindų direktyvą ir jūrų pagrindų direktyvas, labiausiai trukdo kai kurie ūkininkavimo metodai, didžia galimi dėl sukeltos pasklidusios taršos maisto medžiagomis (azotu ir fosforu) ir pesticidais. Pasklidoji tarša, kurios didelė dalis, 25 proc., susidaro dėl žemės ūkio gamybos, vandens ėmimo drėkinimo reikmėms ir hidromorfologinių pokyčių, pvz., dėl drenažo³⁵, neigiamai veikia apie 38 proc. ES paviršinio vandens telkinių. Dėl klimato kaitos ES drėkinimo poreikiai augs, o vandens prieinamumas mažės.

23 veiksmas. *Komisija*

- *skatins vykdant visų tipų ūkininkavimo veiklą veiksmingiau ir tausiau naudoti vandenį, daugiau rinktis atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir švarų transportą, mažinti maisto medžiagų patekimą į aplinką (ekologinis ūkininkavimas bus pavyzdys), įtraukdama valstybes nares, kurios taikys savo BŽŪP strateginius planus, ir naudodamasi naujomis strateginėmis akvakultūros gairėmis bei EJRŽAF.*

³³ COM(2018) 16 *final*, Komunikatas „Europinė plastikų žiedinėje ekonomikoje strategija“.

³⁴ Kaip skelbta Europinėje plastikų žiedinėje ekonomikoje strategijoje (COM(2018) 28 *final*) ir Žiedinės ekonomikos veiksmų plane (COM(2020) 98 *final*).

³⁵ SWD(2019) 439 *final*, Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Vandens pagrindų direktyvos tinkamumo patikra“.

IŠVADA

Norint pasiekti plataus užmojo tikslą, kad iki 2030 m. būtų ekologiškai ūkininkaujama 25 proc. žemės ūkio paskirties žemės ir gerokai padidėtų ekologinės akvakultūros apimtis, kaip nurodyta Biologinės įvairovės strategijoje ir strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“, ekologinės gamybos sektoriui būtina suteikti priemones, leidžiančias duoti postūmį ES žemės ūkio ir akvakultūros sektoriams link aukštų kokybės standartų, kuriuos vertina ES vartotojai. Be to, ekologinio ūkininkavimo tikslas labai padės siekti kitų Biologinės įvairovės strategijoje ir strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“ numatytų tikslų, pavyzdžiui, mažinti pesticidų kiekį ir maisto medžiagų perteklių, ir kartu artins ES prie nulinės taršos tikslo aplinkoje be toksinių medžiagų.

ES turi imtis iniciatyvos skatinti keisti ūkininkavimo metodus. Siekiant tvariai pertvarkyti žemės ūkio ir akvakultūros sektorius, kad jie ūkininkams teiktų teisingas pajamas, o Europos kaimo ir pakrančių vietovėms įpūstų gyvybės, labai svarbu plėsti ekologinę gamybą.

Siekdama stebėti pažangą Komisija kasmet rengs viešus tęstinius susitikimus, kuriuose, nelygu reikalas, dalyvaus Europos Parlamento, valstybių narių, Sąjungos patariamųjų organų ir suinteresuotųjų subjektų atstovai. Komisija taip pat kas dvejus metus skelbs pažangos ataskaitas su rezultatų suvestinėmis ir jas pristatys specialiuose renginiuose, o 2024 m. atliks veiksmų plano laikotarpio vidurio peržiūrą ir pristatys ją aukšto lygio konferencijoje. Siekdama didinti informuotumą apie ekologinę gamybą, Komisija taip pat kasmet visoje ES organizuos renginį „Ekologiškų produktų diena“.